

Вступ

Гармонійний розвиток держави потребує великих зусиль у різних сферах з одночасним його забезпеченням фінансовими ресурсами. Останнє може бути досягнуто через створення належних умов для зростання економіки, і, зокрема, сприятливого бізнес-середовища. Успіх кожного бізнесу залежить від адаптації його до умов навколишнього середовища, в межах якого він функціонує. Наприклад, під час зміни політичної ситуації в державі, суб'єктам господарювання доводиться пристосовуватися до правил нової політики; технологічні перетворення XXI століття, пов'язані із виникненням цифрових технологій, обумовлюють необхідність цих суб'єктів вносити відповідні корективи у свою діяльність. Ці та інші аспекти є зовнішніми факторами, які значним чином впливають на ведення бізнесу і формують бізнес-середовище.

Традиційно бізнес-середовище позначає наявність зовнішніх сил, факторів, які є невідконтрольними бізнесу, проте впливають на його функціонування. До таких факторів відносять клієнтів, конкурентів, постачальників, уряд, а також соціальні, політичні, юридичні, технологічні чинники тощо. Деякі з цих факторів можуть мати прямий вплив на суб'єктів господарювання, інші можуть діяти опосередковано. Між бізнесом та його середовищем є тісна та безперервна взаємодія, яка допомагає посилити положення суб'єктів господарювання та забезпечити більш ефективне використання ним своїх ресурсів. Отже, бізнес-середовище має багатогранний, складний та динамічний характер, далекосяжний вплив якого є гарантією піднесення бізнесу, підґрунтя залучення інвестицій, створення робочих місць і отримання прибутку, частина якого надходить до дохідних частин бюджетів у виді податків і зборів. Будь-яка влада, яка піклується про економічний добробут, приділяє особливу увагу розробці та удосконаленню нормативно-правових актів, які спрямовуються на полегшення, спрощення, привабливість ведення бізнесу в країні. Ефективне регулювання таких відносин дає можливості для суб'єктів господарювання розвиватися, впроваджувати інновації.

За даними щорічного Рейтингу Doing Business, оприлюдненому 24 жовтня 2019 року, який складається Світовим Банком стосовно 190 країн світу за підсумками комплексного дослідження стану реформ в кожній країні по 10 ключовими індикаторами¹, які використовуються для аналізу економічних результатів і виявлення успішних реформ і оцінки їх ефективності, Україна сьогодні посідає 64 місце². Порівняно із попереднім роком, Україна поліпшила свої показники по 6 з 10 індикаторів індексу Doing Business, а саме: (1) «захист міноритарних акціонерів» – завдяки відкриттю інформації про кінцевих бенефіціарів; (2) «отримання дозволу на будівництво» – за рахунок усунення вимог до найму незалежного проектанта і інженера технагляду і введення системи онлайн-повідомлень, а також зменшення вартості дозволів на будівництво; (3) «підключення до електромереж» – через спрощення підключення до електромереж і впорядкування технічних умов, а також впровадження географічної інформаційної системи (покращена надійність електропостачання, завдяки механізму компенсації відключення); (4) «міжнародна торгівля» – спрощення вимог до сертифікації окремих промислових товарів; (5) «реєстрація майна» – підвищення прозорості системи управління земельними ресурсами та спрощення реєстрації майна; (6) «доступ до кредитів» – покращено доступ до кредитної інформації через створення нового Національного реєстру кредитів в Національному банку України.

Однак, що стосується таких індикаторів, як «вирішення неплатоспроможності», «оподаткування», «забезпечення виконання контрактів», то для їх підвищення Україні потрібно зробити значні кроки, переглянути і запровадити новітні підходи до регулювання цих відносин. Окрім того, зазначений рейтинг не враховує всі різновиди факторів, що впливають на інвесторів при ухваленні

---

¹ Рейтинг формується на підставі 10 індикаторів: реєстрація підприємств; отримання дозволів на будівництво; підключення до системи електропостачання; реєстрація власності; кредитування; захист інвесторів; оподаткування; міжнародна торгівля; забезпечення виконання контрактів; ліквідація підприємств.

² Doing Business – 2020. <https://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2020>.

рішення про інвестиції в ту чи іншу країну світу і обумовлюють зростання ділової активності. Тож для ведення успішного бізнесу необхідні подальші виважені кроки, що дозволять збалансувати його різновекторне повсякденне оперативне управління з довгостроковим стратегічним плануванням.

До монографії включені наукові праці науковців Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України з актуальних питань правового забезпечення розвитку бізнес-середовища. У представленій роботі розглянуто зміст організаційно-правових форм суб'єктів підприємницької діяльності, надано характеристику господарсько-правових засобів попередження, подолання та нейтралізації загроз економічній безпеці суб'єктів господарювання, проаналізовано фінансові аспекти забезпечення розвитку бізнес-середовища в Україні. Проаналізовано основні принципи регулювання небанківського ринку фінансових послуг, зосереджено увагу на розгляді деяких засобів господарсько-правового регулювання туристичної діяльності спеціального характеру.

**Ольга ДМИТРИК,
Катерина ТОКАРЄВА**